

m e t o d i c k é

---

l i s t y

pro pobyt v přírodě

6

ROK 1973 V ČINNOSTI SSM

(VÝTAH Z USNESENÍ II. PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV SSM)

Rokem 1973 vstupujeme do nové etapy činnosti SSM, do období realizace závěrů našeho I. sjezdu. Jeho závěry, vyjádřené v dokumentu Hlavní úkoly Socialistického svazu mládeže a Pionýrské organizace SSM po XIV. sjezdu KSC, i další schválené dokumenty jsou základní orientací pro práci všech orgánů a organizací SSM v roce 1973.

Cinnost Svazu bude v roce 1973 organicky spojena s významnými vnitropolitickými i mezinárodně politickými událostmi: oslavami 25. výročí Února a 56. výročí Velké týždenné socialistické revoluce, a v neposlední řadě i s připravami na jubilejní X. světový festival mládeže a studentstva v Berlíně.

* * *

Závěry I. sjezdu SSM poskytují množství námětů pro všeobecný rozvoj svazácké práce. Orgány a organizace Svazu podpoří každou iniciativu, přispívající k tomuto rozvoji, současně však bude potřebné soustředit se zejména na ty úkoly, jejichž splnění v roce

1973 je předpokladem k dosažení dlouhodobých cílů, vytýcencích I. sjezdem.

Přitažlivost našeho Svazu značně závisí na tom, jaké vytváříme podmínky pro bohatou a pestrou zájmovou činnost.

Proto musí zájmová činnost schrát ve všech našich organizacích, zejména na středních školách a učilištích, významnou roli při získávání mladých lidí pro cíle socialistické společnosti, pro všeobecný rozvoj osobnosti mladých lidí, i pro realizaci jejich zájmů a zálib. K tomu musí přispět všechny oblasti zájmové činnosti, kulturně výchovná práce, umění, tělesná výchova, sport, pohybová rekreace, turistika i branná výchova.

Jedním z rozhodujících předpokladů je zde získávání a příprava daleko většího počtu organizátorů zájmové činnosti, na kterou se v roce 1973 musí soustředit všechny orgány a organizace SSM. Dále je potřebné na úseku tělovýchovné činnosti:

1. Zpracovat a na plenárních zasedáních ÚV SSM projednat celkovou koncepci tělovýchovné a branné činnosti v SSM tak, aby došlo k jejímu podstatnému rozšíření a zkvalitnění a k soustavnému vytváření nezbytných materiálních podmínek.

2. Rozvíjet dále zájem mládeže o vodní lyžování, jezdectví a další sporty. Pořádat různé turistické srazы a setkání, putování a výlety.

— Zabezpečit plně bohatou a pestrou činnost na turistických základnách SSM organizovaním lesních sportovních škol a nejrůznější sportovní a rekreační činnosti mládeže.

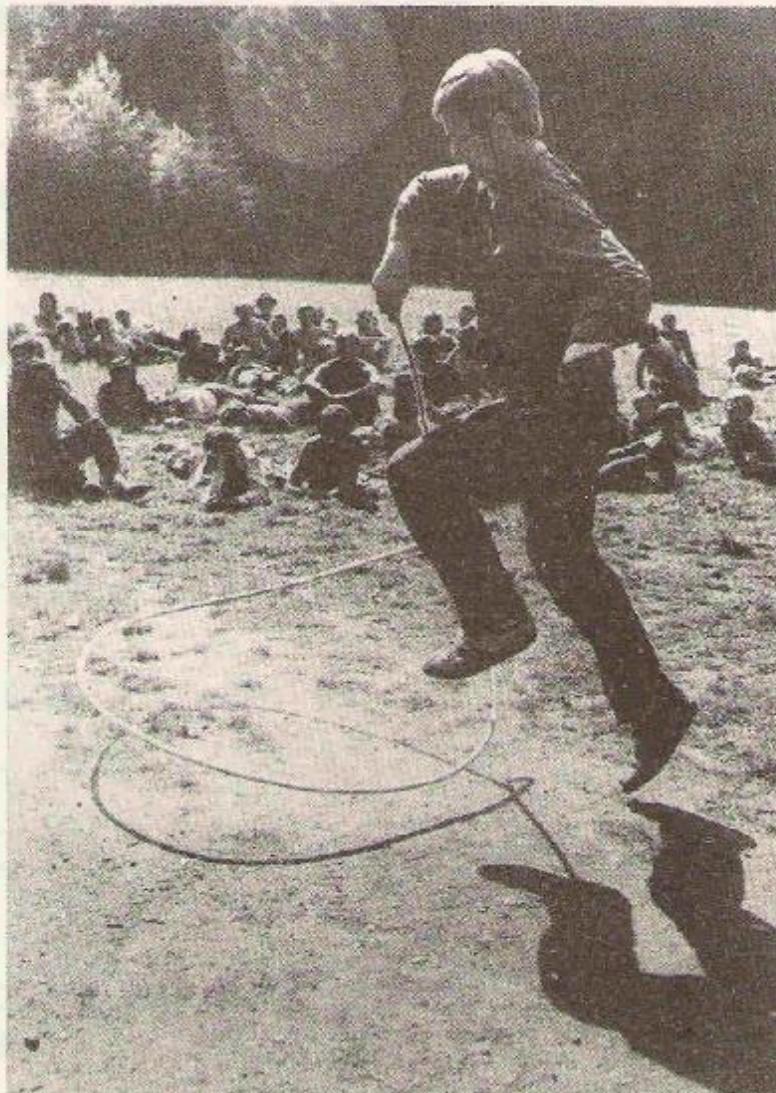
— Připravit v srpnu 1973 XVII. ročník mezinárodního výstupu mládeže na Risy.

— Větší pozornost organizaci SSM na středních školách, na závodech i vesnicích věnovat lyžařské turistiky a lyžování pořádáním nejrůznějších zájezdů, výcvikových škol a kursů.

v jižních krajích

naši země se nachází sídla letní a vodácké ústřední táborské školy, zdaleka jim však v letošním létě nepřálo příjemné jižní počasí. Ze Slunečné paseky pod Kfemešníkem, sídla letní UTS ČUV SSM a z olovského břehu u města Sušice se vydalí noví absolventi na posilu Instruktorskému sboru.

Druhé ročníky obou škol dnes už patří minulosti a s odstupem je možno pokusit se o jejich zhodnocení. Nesporným úspěchem je poměrně velké procento úspěšných absolventů (letní UTS — 14 z 18; vodácká UTS všech 10!); kladem byly také upravené osnovy a část učebních textů, předem rozeslaných účastníkům. Typická byla také chuť a studijní úsilí většiny zúčastněných, která jim pomáhala zvládnout s úspěchem „vysoké latky“ při zkouškách. Přes některé podobnosti bude psáno o jednotlivých školách zvláště, prospěje to věci i srozumitelnosti.

V LEDOVÉ VODĚ A NA ŽHAVÉM SLUNCI

se podle slov jednoho účastníka v Mladém světě pochybovali účastníci vodácké UTS. Vzhledem k tomu, že se termín letošní školy posunul na konec května, tedy na skutečně jarní teploty, bylo daleko více té studené vody než žhavého slunce. Z příznivého vodního stavu na českých tocích se vytěžilo mnoho vodáckých zážitků, přesto veliké ALÉ tohoto terminu se projevilo už na začátku při výběru účastníků na Ždání. Malý počet zájemců byl ovlivněn zřejmě jednak malou propagací, více však určitě termíinem, příliš časným pro školy, nakonec i pro dovolenou. Faktem je, že na táborech u jezu začalo budovat tábor 10 budoucích instruktorů. Vodáci to byli převážně kovani, polovina z nich závodníci — slalomáři, kteří úspěšně zvládli přichystané léčky. Loňské obavy o suché jezy byly letoš rozehnány hned první den, kdy během dvou hodin stoupala hladina o necelý metr a předvedla trochu své jarní síly. Následkem poměrně vodnatého počasí se udržovala hladina na přijemné úrovni. Ovšem všudypřítomné vlhko, prolezající oděvy i těla, ustupovalo pouze žaru ohně, plápolajícího téměř nepřetržitě uprostřed tábora. Sušení totiž probíhalo rovněž neustále.

Vodáci však trpí stále provizorními podmínkami, jediným chráněným útočištěm se stal hangár, sloužící obětavě jako přípravná jídla, přednášková siň, besediná místnost, sušárna, garáž i skladisko. Ještě štěstí, že nás bylo tak málo. Zdá se však, že návrh vedení školy na postavení jednoduché základny s loděnicí začíná být celkem reálný.

Vybavení i vodácký materiál byl pro letošní školu doplněn a vylepšen, kromě pádel odpovídá nárokům. Slušivé vesty a bílé přilby jsou totiž na takovou vodu právě nezbytné a účelné. Lodní park byl zásoben loděmi turistickými i slalomovými typu Vertex, tři kajaky dávaly dostatek možností zvládnout toto šikovné plavidlo a soukromý singl byl jaksi lahůdkou navíc. Velkým přínosem byla přítomnost doprovodného auta s vlekem, zapůjčeným vodáky z České Lípy, což zajistil zkušený Mirek Tolar, letos již podruhé náčelník školy. Využití auta s vlekem ve druhé části školy umožnilo všem vyjíždění na různých řekách a říčkách a důkladné seznámení s celou pošumavskou oblastí. I přes tato technická vylepšení znamená stále škola pro vedení a účastníky velký nápor. Zajistit dodržení programu v podmírkách, kdy si vlastními silami zajišťují zásobování a vaření, ubytování ve sta-

v jižních krajích

nech s podlážkou, navíc vyháněni několikrát denně do studených vln a proudů. V tomhle všem tedy učit se, přednášet, studovat a zkoušet, to je záležitost pro celé chlapy. Čest téměř dvěma ženám, které úspěšně absolvovaly.

Programově byla vodácká škola rozdělena do dvou částí:

- v základně v Sušici proběhl výcvik a jeho metoda na pravidelné vodě, na propusti a v branekách. Vyzkoušeny byly postupně všechny typy lodi, většina však dávala přednost osvědčeným slalomkám Vertex. Ovšem Olda Staněk a Jarda Kvíd s Janou ladně kroužili na vlnách propusti, obléčení bezpečně ve slušné neoprénové kompletky. Při jejich ovládání eskymáckého obratu to jistě nemí neobvyklé;
- druhý týden byl pak věnován sjíždění řek a výcviku přímo v terénu. Pustili vodu z Nýrske pěchhrady a všechni zjistili, že je proklatě studená po obě jízdy. Jedinečným zážitkem byla jízda po Tetovském kanálu na šumavských úbočích, zejména pak 700 metrů dlouhá šoupačka dříví. Kamenný dlážděný, asi 1,5 m široké koryto s výškou vody tak 20 cm by sneslo silniční značku s označením klešání. Průtok vody jsme neměřili, při rychlosti sjíždění asi 30–35 km/hod. si každý vytvořil rychlostní rekord na slalomové lodi. Závěr školy byl věnován sjezdu Blanice při vodácké turistické jízdě zdatnosti a po ní 10 absolventů UTŠ a jeden z rozdílových zkoušek rozšířil řady čekatelů v IS.

SEDMNÁCT DNŮ

na rozhraní července a srpna prožili na Slunečné pasece účastníci letošní letní UTŠ. Kromě nich pak proběhly na pasece ještě tři další krajské táborské školy a na závěr a vyrcholení celé bohaté sezóny I. setkání v lesích. Díky tomuto usilovnému provozu jsou již postarší zařízení tohoto krásného a klidného místa značně opotřebována, což bylo zvláště citelné v některých deštivých dnech. Zdá se, že plánované stavební úpravy v příštím roce přijdou právě včas. Snad se tím vyřeší i další provozní problémy, jako je pitná i užitková voda, solidní stálý správce objektu a další.

Ve vedení školy se letos sesíli náčelník táborských škol MUDr. Milouš Stárek a náčelník Instruktorského sboru Bob Stránský. Náčelnické osobnosti dodaly škole skutečně charakter instituce, což bylo ještě dovršeno návštěvou vedoucího oddělení zájmové činnosti ČÚV SSM dr. Janoty, předsedy Metodické rady Aliana Gintela a zástupce ČKM J. Holuba.

Letní činnost je ve svém souhrnu pojem tak široký, že se do něj vejdu různorodé a rozmanité akce a navíc stále vznikají nové a další nápadů. Samozřejmě i nároky na kvalitu, odbornost i všeestrannost letních instruktorů jsou kladený zase daleko jiné požadavky, než na instruktory dalších speciálních činností. Tomuto modernímu a sportovnímu pojetí je třeba také přizpůsobit osnovy a obsah celé školy. Proto i letošní UTŠ měla opět trochu odlišný ráz než než předešlé. V seznamu zkoušek se objevily i nové „hity“. Softbal se po úspěšném turnaji a instruktáži na soustředění v Soběšíně stal populární obsahovou formou a má své pevné místo v programu. Z Lipnice

zapůjčená kola umožnila provést nově zařazenou cyklistiku, takže se poprvé na Slunečné pasece startovalo k vyjížďkám i výletům do původního okolí. Spolehlivým voditkem šťastného návratu se stával vrch a poutní místo Křemešník, viditelné ze všech stran a vzdálenosti. Kola, tedy bicykly, sloužily též k vyzkoušení nových, zatím neotřelých kombinací. Příkladem může být přibližně 20kilometrová vyjížďka krajem s cílem na rybníku Kladiny, kde se v rámci aktivního odpočinku konala zkouška z plavání na 1 km. Zpátky je to po silnici už jen 7 km. Kola s sebou! Část odvážných, vedených Mladošem, podnikla třicetikilometrový přesun na středisko v Lipnici, kam bylo třeba převést kola. V zatopeném lomu pak všechni předvedli skoky do vody a záchrana tonoucího, v krátké instruktáži se seznámili se základy ovládání lodi. Po přátelském utkání v odbíjené následovala krátká večeře a pak už všechni tušili, že zpáteční jízda autokarem nemůže znamenat nic jiného, než noční výsadck. Přesto ti nejdřavnější urazili svých 20 km v čase kolem dvou hodin. Pospíchal se vyspat na další překvapení.

Velmi zajímavá poznání a krajové zajímavosti přinesla také tradiční petrachtsacc, materiál získaný průzkumem v terénu byl zpracován a přenesen s obdivuhodnou zaujatostí a fandovstvím.

V rámci školy byly provedeny také rozdílové zkoušky a mezi čekatele bylo přijato pět zkušených vousáčů.

Kromě nepřízně počasí a zatékající střechy bylo však třeba zmáhat i další trampoty a potíže, působené zejména střídáním správce a tím i těkostí samého provozu. Starosti vedení školy působí i nadále propagace této činnosti a omezené možnosti výběru budoucích kvalitních instruktorů. Film, natočený amatérsky v průběhu letošní UTŠ jistě pomůže ujasnit situaci pro mnohé uchazeče v dalších letech a přispěje k rozšíření správných představ o celé letní činnosti a vlastní škole.

Zkušenosť z průběhu obou škol ukazují některá doporučení a podněty, které bude dobré využít v dalších letech:

- připravit a začít s výstavbou nových, jednoduchých a vyhovujících objektů na Slunečné pasece a v Sušici, popřípadě na jiném vhodném místě;
- doplnit, částečně vyměnit a zlepšit vodácký, sportovní i táborský materiál, zejména podsady, náradí a další;
- pro obě ústřední táborské školy zajistit moderní učební pomůcky (dostatek kvalitních map, názorné pomůcky, literaturu apod.);
- využívat všech prostředků propagace s cílem získat kvalitní a schopné kandidáty do IS: používat v propagaci vlastního materiálu z této akce, například uvedeného filmu, fotografií a článku o vodácké UTŠ, uveřejněného v Mladém světě apod.;
- upravit délku této školy na maximálně 14 dní, dopracovat systém a náplň doškolovacích kursů, se-minářů a soustředění;
- provést konečnou úpravu osnov a připravit učební texty pro obě školy k použití v další sezóně.

V. Tajovská

Foto: Marta Běhalová →

NA
KOHO
TO
SLOVO
PADNE

aneb

ROZPOČÍTÁVADLO PRO PĚT TÁBORNÍKŮ

Ne, opravdu to nebude nějaká obyčejná dětská hra, to jsme si jenom vypůjčili rozpočítávadlo těch nejmenších, abychom vám postupně představili odborníky v různých oborech tábora. Domníváme se totiž, že jejich zkušenosti nasbirané léty a prověřené praxi, mohou být pro vás zajímavým čtením a chcete-li, snad i návodem, jak to všechno dělat přinejmenším stejně dobře, když už ne líp. V tom dnešním rozpočítávadle padlo slovo na náčelníka Instruktorského sboru CUV SSM BOBSE STRANSKEHO a protože jsme si dali do nepsaného záhlaví našeho povídání úsloužit, že chybami se člověk nejenom učí, ale že za ně i plát, všechno se točí kolem chyb a chybíček.

I mistr tesař se někdy utne, tedy jistě i náčelník Instruktorského sboru. Jakých chyb jste se kdy dopustili a čím jste za ně zaplatili?

Nebývá zvykem začínat reportáz výčtem svých chyb, ale je pravda, že začináme-li přemýšlet o jakémkoliv číli, vracíme se nejdříve k tomu, co už jsme jednou dělali a v prvé řadě hledáme předpoklady k tomu, abychom neopakovali chyby, kterých jsme se již někdy dopustili.

Chyb jsem se samozřejmě dopustil moc. A cena, kterou jsem za ně zaplatil, se dá těžko vyčíslet v pevných. Bohužel, přesto všechno se nedá předpokládat, že se do budoucna všech chyb vývaruji. Ale protože jde o rozhovor před zimní sezónou, půjde spíše jen o malý úsek, týkající se právě zimní činnosti.

Praxe dává každému z nás nejen možnost poznání, ale chystá pro každého i spoustu možnosti, jak se chyb dopustit. Neboť — jak praví přísloví — kdo nic nedělá, nic nepokazi. Z čehož opakem lze usoudit, že kdo něco dělá, také něco sem tam pokazi.

I chyby jsou různé velikosti. Na některé vzpomínáme s úsměvem na rtech, a jsou jen zajímavou vzpomínkou, při vzpomínce na jiné nám vstávají vlasy. Myslím, že mé zkušenosti lze zařadit spíše do té první skupiny, ne snad proto, že bych se nedopustil i chyb velkých, ale proto, že všechny šťastně skončily, takže nebylo nutno za ně tolík platit.

K těm nejzávažnějším se snad dá počítat má letošní cesta na Šumnu pod Šerákem. Na vlakové zastávce jsem se měl setkat s Vaškem, naším hostitelem, který dokonale znal prostor a tak jsem podcenil vlastní přípravu; neznal jsem terén, nevybavil jsem se ani mapou. Žel bohu, nesetkal jsem se a motal se v těch horách v noci dosti dlouho, až jsem pochopil, že má námaha orientovat se je celkem marná. Konec byl samozřejmě šťastný, po bivaku pod smrčkem se ráno ukázalo moudřejší večera. A čím jsem platil? Stálo mě to láhev jako pokutu za to, že jsem přišel tak pozdě.

Před několika lety jsem podcenil význam dostatečné stravy a fyzické schopnosti třináctiletých kluků. Vydali jsme se na zimní víkend pod Javorinu. Vyjeli jsme v poledne a další jídlo jsme měli přichystané až na chatě. Měli jsme tam být po šesté, ale po cestě jsme se zdřeli a klukům došly sily. Prostě jsem je musel téměř dovléci — jednoho po druhém.

Těch menších chyb, na které se vzpomíná s humorém, je daleko větší řada. Třeba spálené boty, které se tak dokonale sušily, až zůstaly bez podrážky; desítky cest, které podle plánu měly končit za světla a dojízděly se potmě; špatné cesty, které zprvu vypadaly tak nevinně a pak se ukázaly zcela neschůdnými; několik zlamaných lyží (každý má svůj osobitý příběh); igloo s tak důmyslných vchodem, že cesta do něj znamenala dokonalé promočení. Ale to už je dávno a bylo to vlastně hezké.

Když už jste tedy chybami poučen, jak byste se v takových situacích zachoval ted?

Situace se neopakuje. Vždy přicházejí jiné aspekty a zdánlivě stejná situace je tak vlastně postavena do jiného světla. Ale samozřejmě, lze najít spojovací nit, vytypovat příčiny a těch se vývarovat. Takže — odpověď, jak bych se zachoval nyní je nasnadě. Vyvaroval bych se předem příčin. Ale jak už jsem řekl v úvodu — žádna chyba se neopakuje ve stejné podobě a tak lze těžko předpokládat, jak bych je řešil. Myslím, že důležitou vlastností je klid a rozvaha. Promyslet nejrůznější možnosti, vybrat si jedno řešení a pak být o jeho správnosti skálopevně přesvědčen. A samozřejmě přesvědčit o tom i ty ostatní.

Jakých chyb se asi tak nejvíce dopouštějí začátečníci, zkušenější a ti nejzkušenější?

Ti první zřejmě nevěří na to, co už bylo nesčíslněkrát o zimním nebezpečí v horách napsáno. Nevěří informacím a myslí, že jsou přehnané. Nedokáží pochopit všechny možné situace, které mohou nastat. A proto jsou většinou dosti špatně technicky vybaveni, zejména oblečením. Vždy se najde pár lidí, ochotných jít s Markrem přes Velkou Fatru, třebaže na lyžích už rádku let ani nestáli.

U těch druhých už jistá míra zkušenosti vytváří dojem, že všechny situace znají, proto podceňují důslednost přípravy a právě tehdy přichází nečekaná situace na kterou nejsou připraveni.

Kdo může mluvit o chybách nejzkušenějších? Hillary? Amundsen? Když jsem se učil létat. Jako posluchač pilotky jsem obdivoval umění svých učitelů, mnohdy i válečných veteránů. A přesto i oni udělali někdy chybu.

Chcete-li srovnat s naší zimní činností v SSM, jsou principy asi stejné — podcenění objektivního nebezpečí a přeocenění svých možností.

Co považujete při zimním táboření za vůbec největší chybu?

Ze člověka s sebou musí tahat spousty kil výstroje a vybavení. Sníh i vlhko tuhle váhu hned po první noci značně znásobí.

A základní chyba je přesný opak. Ze pro (zdánlivou) pohodlnost jsou lidé ochotni v zajmu snížení toho počtu kil ledacos improvizovat, že věří v jakousi náhodu a to se pak vymstí.

Kdybyste měl sestavit desatero nejčastějších chyb — jak by asi vypadalo?

Dost těžko si na to mohu troufnout sám. Muselo by být výsledkem mnoha zkušených lidí. Zcela jistě bych však zařadil to, co jsem už fíkal:

- podcenění technické přípravy,
- podcenění fyzické přípravy,
- nevhodná volba terminu táboření,
- podcenění přírodních podmínek (objektivního nebezpečí),
- nevhodné oblečení zajišťující ochranu před prochladením,
- malá pozornost při výběru lidí, jejich schopnosti žít v kolektivu v drsných podmínkách,
- nedbalost při úpravě podložky,
- nedostatečná pozornost při zacházení s materiélem, jeho kontrola a odstraňování závad,
- nedodržování nevhodnějšího režimu dne — jít spát se soumrakem, naspat to hlavní do půlnoci.

Každý odborník má svá drobná vylepšení, která mu pomáhají snížit počet chyb na minimum. Jaká jsou ta vaše?

Jak už jsem řekl několikrát, je třeba především se věnovat přičinám chyb. V zimním táboření není dobré nic nechat náhodě, spíše naopak — vše důkladně připravit, několikrát zkontovalovat každý detail. Nespoléhám se na náhodu (byl jsem konečně několikrát poučen), nepodečnuji kontrolu.

Vylepšuj své vybavení podle zkušeností ostatních. Lyžařská turistika nemá zatím dostatečné vybavení. První poloběžky se objevily poprvé loni, dosud nebyly zhotoveny speciální boty pro zimní turisty. A jděte celý den v běžeckých botech! Je stále co vylepšovat, hledat a zkoušet. Upravil jsem si běžky pro zimní putování, podafilo se mi přejít Velkou Fatru, aniž bych promocihl boty, vyzkoušel jsem několik druhů náhradních špic, stanů a spacích pytlů.

Člověk si nemusí vždycky všechno vyzkoušet na vlastní kůži. Je možné se učit i ze zkušeností těch druhých?

Jedna lidská kůže není tak velká, aby se na ní dalo vyzkoušet všechno. Zkušenosti druhých nás naopak nutí k tomu, abychom si to vyzkoušeli sami. A ledacos věděli předem. Odborné literatury je dnes už dost. Poměrně dobře jsou jí vybaveny jednotlivé okresní domy dětí a mládeže, KV SSM a oddíly turistiky jednotlivých tělovýchovných jednot. ČÚV SSM vydal i několik skript pro posluchače zimních táborských škol, řadu námětů přinesly populární a odborné časopisy, některé zkušenosti ze zimních akcí, pořádané MR byly zveřejněny i v metodických listech.

Nejlepším poučením je však vlastní praxe. A proto SSM vychovává každoročně desítky organizátorů v táborských školách. I tuto sezónu se jich uskuteční několik.

Před namáhavým a nebezpečným výstupem se ptali Hillaryho, proč vlastně leze na Mont Everest. Odpověď: „Protože existuje!“ Mnozí se mohou ptát podobně — proč vlastně zimní táboření?

Odpověď je stejná — protože není nic novým a každý mladý člověk by si měl na vlastní kůži vyzkoušet, jak chutná noc pod bílou klenbou sněhu. V mnohých akcích, které MR plánuje, je zimní táboření přirozenou nutností, neboť přesně tak jak právě poučky — zimní táboření používáme tehdyn, když jiné prostředky přenocování nám nejsou k dispozici.

Dá se samozřejmě mluvit o zdravotním, branném a morálním významu zimního táboření, o mnoha jiných kladných stavbách zimního táboření, ale pro naši organizaci půjde opravdu především o pocit — taky si to vyzkoušet. A to přece může každý z vás.

Děkujeme za rozhovor. A co dodat? K tak zasvěcenému povídání se těžko dodává cokoli, snad jenom jedno. Opravdu by to měl zkoušet každý z vás.

Foto Jaroslav Kvíd

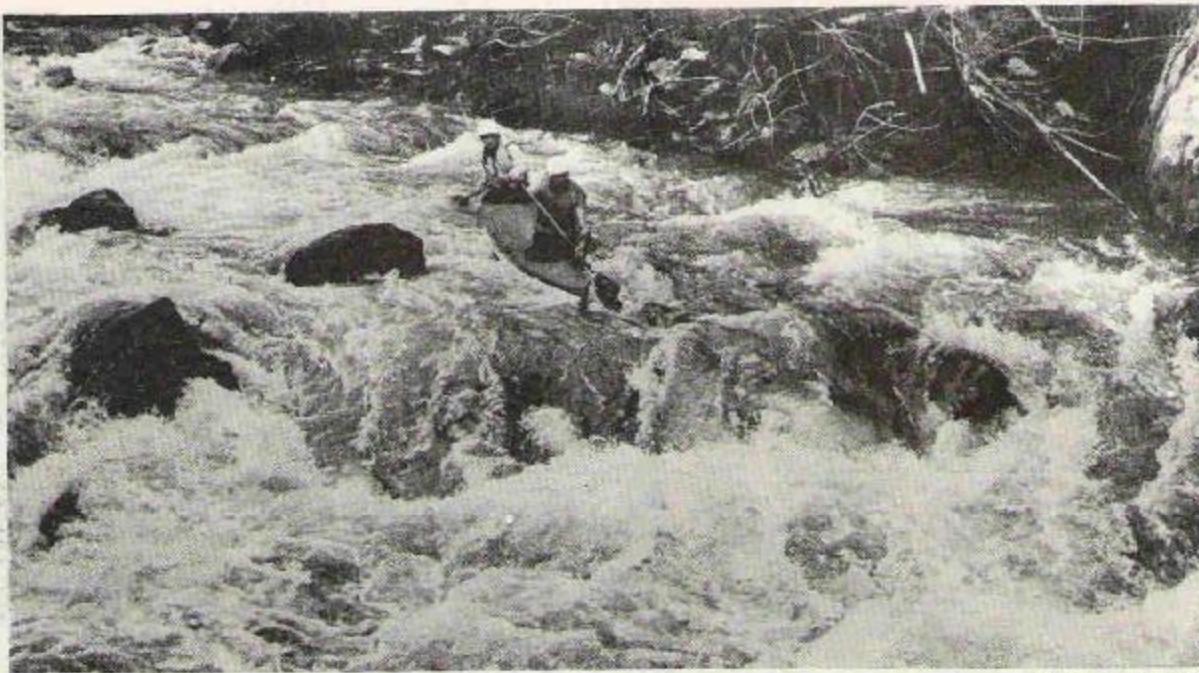

Foto Jaroslav Kvíd

JAK SE SJÍŽDÍ DIVOKÁ VODA

Taková první, průkopnická jízda po divoké, žádnou lodi ještě nevyzkoušené řece se obvykle rodi v zakouřených klubovnících, nad mapami, fotografiemi a pověstmi.

Jenomže v Rumunsku, kam jsme se letos vypravili s naší vodáckou expedicí to vypadalo úplně jinak — asi takhle:

Nejdříve se ozval úplný výkřik, pak autobus prudce zabrzdil a hledí vypadl ven v domnívání, že ztratil přinejmenším vlek s loděmi. Ovšemže se nic takového nestalo. To jenom dva ortodoxní hazardní zahledli jakési vodopády, které se nedaleko za námi vlévají do Moresulu, kolem kterého právě jedeme. Ohnivá filipíka vyvraci všeobecné mínění o nutnosti pokračovat dál a tak po krátkém průzkumu drncí naši autobus podezřelými můstky přes to, co máme možnost, jako první lidé překonat.

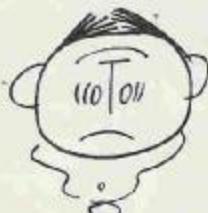
Vedoucí výpravy Mírek Tolar patrně přemýšlal o tom, kde si vypijí tmavý oběk, až pojde vesničanům ukázat, kde mají kopat hroby. Když po několika kilometrech jízdy proti proudu autobus skutečně zastavuje, všichni jen vrčí hlavami a prohlašují vodu sjízdnou výhradně pro sebevrahy. Přesto však čtyři odvážlivci — Petr, Franta, Václava a Quido začínají chystat své lodě. Spolujezdce dívky ještě v poslední chvíli prudce trhnou její hlavou, aby se přesvědčili, zda má dokonale připevněnou helmu. Jejeho (ta helma — pozn. red.) tak by o ní nerad přišel. Sám má na sobě tu nejtěžší neoprenovou výstroj s odvážným, že jeho tělesná schránka nesní

za žádnou cenu utrpět. Ostatní si ovšem myslí, že při jeho současném vzhledu je to už zcela vyloučeno. V podvečer vyrážejí obě lodi kupředu a zblývající členové výpravy, rozestavění na choulolistých místech trati se těší dohadují, kdo z nich spřatí odvážlivce naposled. Ti čtyři ve vodě však o tom mnoho nepřemýšlejí a po pravdě řečeno, ani na to nemají čas. Rychlé dribblingy mezi balvany, odstividě zatačky, stromy, vracáky, váorce a rozhraní. Obě posádky dobré vědě, že by si v případě kolize mohli jen velmi těžko pomoci, ostatně ani ti na břehu by nebyli moc platní. A tak jedou s nejvyšší možnou pozorností, intenzivně brzdí, znova vyrážejí dopředu, manévrojí se všemi finesami, střídají boční posuvy a švingle. To všechno probíhá ostrým, svítěným temtem. Ještě několik vln stříkne přes hlavy obou háčků a už klidnejší voda mohutného Moresulu houpe ve své náruči první přemožitele svého přítoku — Ilvy Mare. Reky, která má jen horní tok. Přihlížejíci obyvatelé několika samot ohromení výkonem cizinců nedůvtívně potěškávají lodě a s mnohoznačným výrazem tukají na naše příby.

Druhý den ráno se celá skupina posouvá znova o těch pěti kilometrech výše, aby se i ostatní pokusili ochutnat tuhle vodní lahůdku. Asi polovina z nich končí v autobuse, který sbírá ztrouštanec. Smutným okem pozorují řeku přemožitele a těž plemýšlejí, jaký stupeň obtížnosti ji příkrou.

A pak napiš WW 4.

O INSTRUKTORECH ZLÝCH I HODNÝCH a jejich budoucím rozlišení

Nelze dále trpět, aby mezi námi chodili smíchaní a bez viditelného označení. Matěřtí instruktoři, kteří vám kdykoliv nabídnu svůj spací pytel, zatopí v kamenech a skočí zavřítí okno — ti jsou pravým opakem takzvaných „psů“. Tihle vám spací pytel sříří do ruksaku, vás před chatu a zamknou dveře. Pátravě nahlížejí do směsi vaší výstroje i výzbroje a jášají, když najdou nafukovací matraci, aby ji ihned zábavili. V noci se plíží do sněhových záhrabů a kontrolují, zda nemáte víc než předepsané dva páry ponožek a z toho pokud možno ty jedny co nejeně. Když se záhrab v noci zřítí a vy uniknete bílé smrti jen o vlas, nechají vás viset na klice do chaty jako svatého Václava, jenomže až do rána. U zkoušek se vás ptají na nejmnožnější věci. Když kupříkladu na otázku z meteorologie „co známená, když se z lesu kouří“ okamžitě nevyhrknete „včera pršelo“, dábelsky se šklebí a mnou si ruce.

Ano, jsou tací v řadách Instruktorského sboru, a ne všichni o nich zatím víme. Od příštího roku však budou označeni. Redaktoři našeho časopisu provedou tuto delikátní akci co nejdříve.

Označení budou ti nejhodnější, nejobávanější, nejaktivnější a nejkrásnější. Elegantní čepice kšiltovky s příslušným označením budou zdobit jejich hlavy na portrétech, které jeden po druhém najdete v příštích číslech.

Takže se jistě máte na co těšit.

SOUBOJ S MISTRY SVĚTA PRO KAŽDÉHO

To, že v měsíci září přilákalo na start do Československa 120 aktivních závodníků a závodnic z patnácti zemí Mistrovství světa v orientačním běhu snad v každý. Konečně velmi dobré umístění našich reprezentantů dalo přiležitost i k výrazným titulkům sportovních rubrik všech novin i časopisů. Nechceme tedy psát znovu o tom, co se odehrávalo na trati, výborně vytyčených v romantickém prostředí severočeského kraje, chceme se jenom zastavit nad jednou kuriozitou tohoto soupeření světových sportovců. Souboje o tituly mistrů světa v orientačním běhu se odehrály bez diváků, ti měli přístup jen na úsek od poslední kontroly do cíle. A pěce jich bylo na tři tisice. Věděli, že z gigantického sportovního boje na ploše tří tisíc hektarů lesů, skalních bludišť, srázů, hřbetů, údolí a sedel uvidí jen krátké finále, jako by ze symfonie slyšeli jenom ozvěnu posledních taktů a o náročnosti skladby si mohli udělat úsudek jen z průhocených fraků hudebníků. Okamžik těch tří tisíc diváků — fandů orientačního klání — však přišel až po rozdělení medailí; v okamžiku, kdy nezasvěcený mohl čekat snad už jen vyprazdňování přírodního amfiteátru. Všichni se ale shukli tam, kde byly v provizorním stánku na prodej mapy s trasou závodu.

Druhý den bylo na trati opět živo. Z diváků se stali běžci a vychutnávali monumentální přírodní kulisu jeviště, na které sami vstoupili. Třebaže včera byli pouhými diváky, dnes všechno prožívali v detailech, které jim prozradila ta nejpodrobnější mapa, která kdy byla u nás nakreslena. Sami si měřili čas, který na překonání jednotlivých úseků potrebovali a srovnávali svůj výkon s těmi nejlepšími, kteří tu běželi den před nimi.

A tak dodnes nevím, co bylo víc. Zda páté místo našeho Petra Uhra mczi muži, bronz ženské štafety, či úžasný výkon mistrů světa Nora Hadlera, či Saroltyn Monspartové z Budapešti — nebo právě ten fakt, že se z diváků stali aktéři boje o vteřiny s buzolou a mapou v ruce. Ze sami propotili svá nereprezentační trička, že jim tento sport umožňuje souboj s těmi nejlepšími a tedy i s mistrem světa, že si mohou terén u Jetřichovic vyzkoušet dnes, či za rok znova a to nejenom oni, ale vůbec každý, kdo má ráj a kdo nezapomněl, k čemu má nohy.

Ing. Břetislav Koč

Poslední metry před cílem Petra Uhra. Teď už bylo jasné, že jeho výkon je největším úspěchem v historii našeho orientačního sportu.

Kulisa přírody provdala závodníky od startu až do cíle. Na snímku Stig Berge (Norsko), druhý v závodě jednotlivců, mezi muži.

Mistry světa Sarolta Monspartová na poslední kontrole. Zde ji od titulu dělí ještě čtyři stovky metrů...

Foto autor

... a mistr světa
Aage Hadler
(obhájil svůj
titul z roku
1966) se svou
ženou Ingrid,
která je
mistryní světa
z roku 1970.
Opravdu
sportovní pár!

←

→
Finíšanka
v cíli — a celá
naše bronzová
štafeta žen
krátce poté
pohromadě.
Handzlová
(se startovním
číslem) sotva
ještě nechce
věřit. Vlachová
(vlevo a Mertová
mají ve tvářích
úsměv a v očích
trochu vlhko...

NA ŘEKÁCH ALTAJE

V létě tohoto roku se uskutečnila společná československo-sovětská výprava na několik horských řek Horního Altaje na Sibiři. Z československé strany se výpravy zúčastnili čtyři českoslovenští sportovci a přírodovědci.

Výprava navazovala na podobnou akci realizovanou v roce 1968. Byl tak splněn zajímavý úkol, který si obě výpravy kladly za cíl: sjetí nejdůležitějších pramenních prítoků západosibiřského veletoku Ob. Byly sjety řeky: Katuň (1968 — 700 km, 1972 — 250 km), Cuja (1972 — 80 km), Tělecké jezero + Bija + Culyšman (1972 — 500 km). Mimoto byly v krásných altajských ledovcových horách dosaženy mj. tyto vrcholy: nejvyšší hora Sibiře — Bělucha (1968 — 4506 m), Ak-tru (1972 — 4150 m). Z obou zájezdů byl domů přivezen bohatý přírodovědný materiál.

Rádi bychom mládežnickou sportovní veřejnost upozornili na možnosti zvláštní formy rekreace v podmírkách neporušené a těžko přístupné přírody sibiřských hor. Sibiřská turistika představuje samostatné sportovní odvětví, které má s turistikou u nás vše méně společné jenom jméno. Zápočtové cesty sibiřských turistů jsou mnohdy činy vysloveně expedičního charakteru (např. zimní několikatýdenní pobyt v opuštěných oblastech nebo několikasetkilometrové plavby na sibiřských řekách). V posledních letech se rozvíjí prudce turistika vodní. V současné době hranici splav horských řek s objevitelskou činností a má do jisté míry cestovatelský charakter — někteří sportovci se zaměřují převážně na prvosjezdy. (Například v roce 1970 byla pod vedením mistra sportu V. I. Něustrojeva uskutečněna velká expedice, jejímž výsledkem byl první průstup údolím velké horské řeky Argut v Horním Altaji včetně sjezdu všech jeho hlavních přítoků.)

Cílem tamějších turistů i vorařů z Leningradu, Moskvy a jiných sovětských měst jsou velké řeky jako Katuň, Malý Jenisej, Abakan, horní Lena, Buchtarma a Irtyš apod. Jsou to plavby dlouhé, v oblastech těžko přístupných a organizačně náročné. Používanými plavidly jsou zejména sportovní vory. V podstatě se používají vory dvojitého typu. Budou jsou to několikatunové klasické dřevěné vory z velkých kmenů. Konstrukce těchto vorů předpokládá pečlivou a důkladnou řemeslnou práci, neboť plavidla jsou vystavena velikému namáhání v mnohdy velice obtížných pefejích. Tyto vory se však dnes používají zřídka, neboť jejich stavba a ovládání je dosti náročnou záležitostí. Většinou se dnes používají lehké vory, sestávající z odlehčené dřevěné konstrukce z menších kmenů, podložené velkými dušemi z pneumatik. V poslední době se začínají používat i různá veliká naafukovací plavidla, vlastně vory naafukovací. Podobná plavidla jsme použili i my v roce 1968 i letos.

Je překvapující, že dosud nebyly objeveny veliké možnosti, které by mohli českoslovenští turisté a sportovci využít. Uspořádání podobného zájezdu do SSSR je spojeno samozřejmě s určitými organizačními potížemi, ale dominivám se, že by neměly být pro mládežnickou organizaci velkým problémem. I velmi hodnotné výpravy jsou vzhledem k jejich geografickému umístění velmi levné, bez jakýchkoliv potíží valutových a zkušeností spolupráce mezi mládežnickými organizacemi z jiných oblastí by se zde daly lehce aplikovat. Nehledě k tomu, že by mladí lidé mohli snadno využít soukromých přátelských styků se sovětskými turisty a sportovci. Cesta soukromého pozvání je dnes nejjednodušším způsobem, jak tyto překrásné oblasti navštítit a seznámit se s jednou z nejzajímavějších zemí na světa na vlastní oči.

ing. Jaromír Štětina

O STRUČNĚ

• Sekretariát ČÚV SSM jmenoval na návrh oddělení zájmové činnosti novou Metodickou radu pro pobyt v přírodě ve složení: Allan Gintel, MUDr. Milouš Stárek, Bohuslav Stránský, Pavel Kafka, ing. Pavel Kopečný, Josef Tremel, ing. arch. Svatopluk Sládeček, ing. Jan Pleticha, Jaroslav Havel, ing. Jaroslav Najdekr, Ivan Slaměník, Jaromír Kincl a Ivana Fáberová.

• V souvislosti se jmenováním nové Metodické rady byla uvedena do funkce i nová redakční rada Metodických listů v čele s novým předsedou Jaromírem Kinclem. Členy redakční rady dále jsou Jaroslav Kvíd, Hana Vočková, Pavel Vodenka, ing. Anna Bišovová, Jaroslav Weigel a František Cálek.

• Na propagaci akcí na úseku pobytu v přírodě SSM se budou od příští sezóny podílet též členové ZO SSM při reklamní agentuře RAPID. Bylo tak dohodnuto na společné schůzce předsedy Programové rady MR Pavla Kafky se členy výboru ZO SSM RAPID.

• Novým náčelníkem táborských škol SSM byl zvolen člen Instruktorského sboru pro pobyt v přírodě ČÚV SSM Josef Tremel. V nejbližší době bude též jmenována nová Rada táborských škol MR.

• Allan Gintel se zúčastnil ve dnech 25.—27. 10. 1972 semináře o rekreaci mládeže, který se uskutečnil pod patronací UNESCO ve Varšavě. Příští číslo Metodických listů přinese o tomto semináři podrobnější informaci.

• V Praze se sešli zástupci SÚV a ČÚV SSM, aby spolu projednali otázky kvalifikaci na úseku pobytu v přírodě a otázky vzájemné spolupráce v této oblasti v roce 1972.

• V březnu příštího roku odjede pod vedením ing. Jana Pleticha do Laponská 15členná skupina členů Instruktorského sboru. Učastníci této expedice budou pobývat převážně v oblasti Halti za polárním kruhem. Expedice se též zúčastní kameraman Československé televize, který zde natočí krátký film.

• K 30. září 1972 bylo uspořádáno ČÚV SSM ve spolupráci s KV či OV SSM (formou podílu instruktorského sboru na vedení akcí) na úseku zájmové činnosti v přírodě celkem 121 akcí. Zúčastnilo se jich 4026 mladých lidí, z 80 % členů SSM.

• Ve spolupráci s Českým svazem turistů bude uskutečněna v roce 1973 cykloturistická expedice do Tunisu.

TAKÉ SE CHYSTÁTE NA LYŽE?

Vzpomínky na léto přestávají být pomalu aktuální a dostává se ke slovu zima se všemi svými radostmi i starostmi. A k těm hlavním radostem patří pochopitelně lyžování i všechno to, co k němu patří — sníh, lyže, slunce, dobrá parta, krásné večery na horách. Ale nic z toho nezískáte zadarmo, bez starosti. Pro ty, kteří tráví většinu zimních sobot a nedělí na lyžích, není jisté problémem se včas na zimní sezónu připravit a všechno potřebné zorganizovat. Mají vlastní zkušenosti s používanou výzbrojí a výstroji na lyže, znají cesty i cestičky jak schnat ubytování a pokud se nejedná přímo o loučkaře „hoblující“ stále tentýž kousek louky, získali asi časem pohled o vhodných lyžařských terénech.

Chtěli bychom však tímto článkem pomoci především těm, kteří se chtějí v lyžování zdokonalit, ale neví jak na to.

Všichni jste asi prošli kdysi školním lyžařským výcvikem — obvykle týdenním kursem. Někdo z Vás nedávno, někdo trochu dříve, ale většinou jste asi už všechno zapomněli. A tak jestli chcete začít znova, máte zhruba dvě možnosti: tou první je přihlásit se do kursu lyžování. V současné době pořádají kurzy pro dospělé různé organizace za různých podmínek.

Společný však je, že výcvik vede kvalifikovaný cvičitel, který se vám bude věnovat — nikoliv však zadarmo. Výcvik probíhá na lyžích sjezdového typu, většinou s využitím výtahů a lanovek. Pro vážné zájemce jsme zjistili kde, kdy a jak je možno se do těchto kursů v letošní zimní sezóně přihlásit, takže stačí si jen vybrat. **Ustřední ústav tělesné kultury (UTTK), Praha 1, Týnská 17, tel. 60251** — má ve všech větších lyžařských střediscích své instruktory a cvičitele lyžování, kteří vedou výcvik začátečníků i pokročilých. Tato organizace však nezajišťuje pobyt, ale pouze výcvik. Průměrná cena za týden je při počtu 7—12 lidí 160,— Kčs na osobu. Chystáte-li se využít této možnosti, předem se informujte na výše uvedené adresy, kde se také musíte přihlásit předem — nikoliv tedy až ve středisku samotném.

Sportturist, Praha 1, Hradební 1, tel. 64585, s. Brožová — pořádá týdenní výcvikové kurzy lyžování spolu se zajištěným ubytováním a stravováním. Pořádané kurzy jsou omezeny na oblast Krkonoš a Krušných hor. Průměrná cena kurzu je 540,— Kčs. Přihlášky přijímá Sportturist na výše uvedené adresy od 1. 11. 1972.

CÚV SSM — oddělení zájmové činnosti, Praha 1, Gorkého nám. 24, tel. 222256 — pořádá týdenní zimní školy, kde se již předpokládají základní lyžařské zkušenosti a praktické zvládnutí elementárních lyžařských prvků. Při výcviku budou používány i běžecké lyže. Termíny: 3. — 10. 3. 1973 — Krkonoše (Pec p. Sněžkou), 11. 3. — 18. 3. 1973 — Boršov, Velká Fatra (náročný na fyzickou zdatnost). Blížší informace včetně cen obdržíte na uvedené adresy.

Ta druhá možnost spočívá v tom, že jste se rozhodli začít s lyžařským výcvikem sami. Pak vám ovšem doporučujeme začínat na lyžích běžeckého typu. Jejich výhodou je především efektivní využití času věnovaného výcviku. Neztrácíte čas dlouhým če-

TAKÉ SE CHYSTÁTE NA LYŽE?

káním ve frontách na vlek, máte možnost volby nejpravidelnějšího terénu na cvičení, nejste omezeni pouze na kus ujezděného svahu v okoli vleku, obvykle přeplněného lyžaři. I při samostatném výcviku však potřebujete „cvičitele“, který by vám opravil chyby nebo poradil. Většinou vám tuto službu prokáže zkušenější kamárad bezplatně. Také na chatě obvykle nebydlete sami a požádejte-li některého z dobrých lyžařů o radu, málko vám odmítne předvést potřebný prvek prakticky. Doporučujeme vám, pro urychlení výcviku věnovat i chvíli času na prostudování lyžařské literatury. Většina lyžařských příruček obsahuje metodický postup výcviku, techniku lyžování a upozornění na hlavní chyby, ke kterých nejčastěji dochází. Při vašem studiu se nestyděte vyzkoušet si popisované cviky i v pokoji bez lyží — daleko snadněji pochopíte, o čem autor píše. Malou lyžařskou encyklopedii je kniha Jaroslava Čtvrtěčky „Lyžování“, bude vás provázet od vašich lyžařských začátků, až k úplné dokonalosti jak ve sjezdění, tak i lyžařském běhu a turistice. Obsah je velmi dobře zpracován a málokterá příručka lyžování je v současné době co do šíře informací s touto knihou srovnatelná. Byla vydána v roce 1971 Státním pedagogickým nakladatelstvím v Praze a lze ji ještě v některých prodejnách Knihy sehnat. Cena 40 Kčs je skutečně dobrou investicí nejenom pro ty, kteří začínají, nebo se chtějí sami v lyžování zdokonalit, ale i pro instruktory a cvičitele, kteří vedou lyžařský výcvik. Jedete-li na chatu s větší partou známých a máte-li možnost půjčit si promítáku přímo na místě, využijte večera k promítání lyžařských filmů. Můžete je získat v Půjčovně filmů, Praha 1, Revoluční 1, Palác Kotva a půjčovní poplatek je okolo 5 Kčs na jeden den. Po shlednutí filmu „Bílé opojení“ budete mít určitě chuť okamžitě vzít lyže a sami si to vyzkoušet. Do letošního roku bylo možno si sportovní filmy a smyčky zapůjčovat i ve filmovém oddělení Ustřední školy ČTO, Praha 1, Újezd 450, v současné době byla však půjčovna změněna na prodejnou oddělení. Lze si tedy filmy i filmové smyčky vybrat a zakoupit podle katalogu, který je zdarma k dispozici. Cena smyček se pohybuje okolo 20 Kčs. Výhoda promítání této smyček je v tom, že si můžete podrobne prostudovat jednotlivé fáze pohybu. Nové má být zřízena půjčovna sportovních filmů a smyček ve Sportpropagu, ul. Dukelských hrdinů, Praha a její otevření je připravováno na 1. 1. 1973 (tato informace bude ještě upřesněna v některém z příštích čísel).

Jestliže jste se ještě nerzhodili, kam si pojedete zalyžovat až již proto, že nevíte o možnostech ubytování, rozmístění lyžařských vleků v jeho blízkosti, nebo vám chybí přehled o vhodných lyžařských terénech v ČSR, pokusime se vaši situaci trochu usnadnit.

Ceský svaz turistů vydal v roce 1972 přehled ubytoven, táborařství a autokempů, který zahrnuje území Čech a Moravy. V seznamu najdete podle legendy takřka všechny informace, které potřebujete, včetně telefonních čísel na uvedené chaty. Ze seznamu však nezjistíte, zda je chata již obsazena, proto musíte vyvinout trochu úsilí a na vybrané místo zavolat, nebo napsat. Nezoufejte při prvním neúspěchu, možnosti je v seznamu hodně a jistě se vám podaří najít volný termín. Seznamy obdrželo k distribuci několik organizací, mezi nimi i ČUV SSM — oddělení zájmové činnosti. Jinak jsou k dispozici k nahlédnutí na každém okresním výboru CST Českého svazu turistů.

Přehled lanovek a lyžařských vleků z konce roku 1969 naleznete v časopise Turista — zvláštní číslo Zima 1969/70. Přehled obsahuje tyto údaje: Okres a místo, typ vleku, délka v metrech, výškový rozdíl, nadmořská výška horní stanice, kapacita osob za hodinu, provozovatel. Z těchto údajů můžeme získat poměrně dobrou představu o možnostech i využití vleků při plánování místa pobytu v zimě.

Stručnou charakteristiku lyžařských terénů v celé ČSR se zaměřením na lyžařskou turistiku najdete v publikaci autorů: Čtvrtěčka — Chlouba — Vlk: „Cáry na sněhu“. Vydala ji Olympia Praha 1967 a v některých prodejnách Knihy ji lze ještě sehnat. Radu podrobných popisů lyžařských oblastí najdete i v minulých ročnících časopisu Turista.

A na závěr ještě jeden typ na zlepšení výstroje.

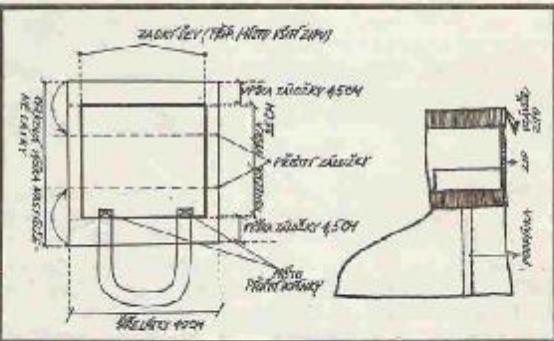
I při velmi kvalitních botách se vám často stane, že máte nohy mokré, ačkoliv boty vodu vůbec nepropouštějí. Přičinou je sníh, který zapadává do lyžařských bot v okolí nártu — zejména při větrné vrstvě prachového sněhu. Tomu zabráňte, opatříte-li si kamaše. Protože v prodejně nejsou běžně k sehnání, máte zde návod, jak si tento vhodný doplněk výstroje můžete sami zhotovit.

I u této malichernosti záleží na tom, zda kijete kamaše na sjezdové či běžecké boty. U běžeckých bot používáme obvykle kamaše vyšší a nutná je i „podpinka“ z gumy. Na boty sjezdové jsou pak kamaše nižší a „podpinka“ není nutná, protože spodní okraj se vám automaticky zachytí o háčky, nebo přesky sjezdových bot.

A teď již k vlastnímu postupu práce: zakoupíte si vhodnou látku — nejpoužívanějším materiélem je silnější silonová tkanina. Spotřeba látky záleží na výšce kamaše. Postačí vám 80 cm při šířce látky 90 cm. Dále si kupte širší gumaru, která se navléká do horní a dolní části kamaše, popřípadě jako podpinka pod botu (především u běžeckých bot). Nastřihneme si obdélník látky v rozměrech dle obrázku (uvedené rozměry jsou pro výšku kamaše 25 cm). Pro usnadnění při navlékání kamaše přes botu je možné všit do zadního šwu dělený zip. Sijete-li kamaši bez zipu — tedy na sjezdové boty, sešijte nejdříve zadní šev kamaše, ohněte horní a dolní záložku, přišijte ji a do záložek navlékněte gumaru. Tím je kamaše hotova. Chcete-li mít kamaši s rozepínáním vzadu na zip, ušijete nejdříve záložky, navlékněte gumaru a přišijete na jedné straně zip. Gumaru stáhněte na potřebnou délku a přišijete druhý díl zipu. Zip všívejte tak, abyste jej rozevirali shora. Nakonec přišijete gumaru, která tvoří podpinku. Kamaše využijete nejen při lyžování, ale jsou výhodné i při vysokohorské turistice, na pohorky. Zabráňte tomu, aby vám do bot padal sníh nebo v létě drobné kamínky.

A teď už nezbývá nic jiného, než vám přát hodně radosti při bílém opojení, može sluníčka i spoustu legrace. Zkrátka zlomte vaz!

Hana Vočková

VEČER na lyžařském WEEKENDU

Očekáváte, že vám nabídnete deset standardních programů, které bude možno kdykoliv zářadit do jednoho z weekendových večerů na horské chatě a tak vás zavíme povinnosti o tom ninoho přemýšlet? Nikoliv, máme v úmyslu poukázat nejen na to, jak takový večer na chatě připravit, ale i na možnosti, které vaše dobré úmysly „nějak zabavit“ své světence mohou přivést do slepé uličky.

Tedy než se pustíte do organizování večera na chatě, dovolime si vás upozornit na několik problémů, které je nutno řešit ještě před tím, než všechno započne.

Dnešní mladý člověk rezignuje velmi často na námahu, jakou dříve od mladých lidí vyžadovala zábava a jakou dnes od něho vyžaduje kultura, zvykl si už, že zábava patří do oblasti služeb, jako lékařská péče nebo placená dovolená a vyžaduje stále víc a víc, aby byl baven.

Zábava však vyžaduje aktivizaci duševní energie, kterou podíváná uspává a zbabuje vlastní vůle. Vyžaduje rozmanitost a zároveň podobnost zálib mezi bavícími se, zálib, jež podíván pouze uniformuje. A hlavně vyžaduje od bavících se tolik sebejistoty, aby si rovněž mohli dovolit vystavit se směšnosti.

Když sledujeme naše občasné pokusy „zapojit obecenstvo do společné zábavy“, vidíme především strašnou nesmělost náhodných interpretů, vybraných z řad diváků, pro něž jejich vytržení ze situace diváka a představení ostatním lidem na veřejnosti se okamžitě spojuje s nebezpečím zkompromitování, které by mohlo podkopat jejich prestiž.

Tato citlivost na prestiž je samozřejmě tím větší, čím větší je onen domnělý prestiž.

Typický konzument zábavy raději poslouchá často falešné komplimenty, než aby byl, byť na okamžik, sám sebou.

A z těchto základních faktů, které jsme v úvodu uvedli a ještě z celé řady dalších, které dále ještě uvedeme, je třeba při přípravě i organizování večera na chatě či při zimním weekendu, kde se sejde většinou parta mladých lidí, vycházet.

Co se tedy od instruktora očekává? Především to, že bude vůdčí a zároveň inspirující osobností večera, což znamená, že bude mít v zásobě celou řadu programů a nápadů, které především nebudu pro účastníky večera podívanou, ale zábavou, to znamená, že opustí onu již výše popsanou formu „dívání se“ na něco co kdosi připravil, a že tudíž nezbaví přítomné oné povinnosti aktivní účasti na tom, co se bude dít i když sem tam nějaké to „dívání“ nevyloučujeme.

Není to vůbec pohodlné a hlavně už vůbec ne tradiční. Máme většinou sklon se držet již zaháhaných forem někdy až příliš ubohých, protože nechceme vybočit z průměru, nebo protože jsme pohodlní a o nějakou tu inspiraci nemáme vůbec zájem. Představa večera na chatě pak bývá jasné: bud se nechá všechno „plavat“ a každý si dělá přesto to co mu zbyvá (nikoliv jak se množí domnívají, že právě to chce) a nebo reabilitujeme různé ty ořešané „scénky“ a „hry“.

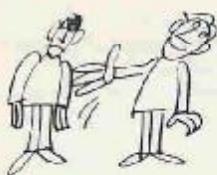
V prvním případě není vůbec nesnadné předpokládat jak takový večer na chatě může skončit; bud všeobecnou „oiravou“ nebo u některých patřičným alkoholovým opojením z nudy. V lepších chatách a případech může dojít i na televizi. V druhém případě může vše skončit obdobně neboť nepatrny rozdíl mezi prvním a druhým případem je v tom, že ve druhém jde o trapas organizovaný.

Jak dosáhnout opaku?

O něj nám právě už od počátku jde, i když na něj jak už jsme uvedli, nemáme recept. A možná, že je to právě dobře. Nejdé nám přece o to připravit vám škálu programu, ale jde o to inspirovat vás a tak upozornit na to, že prdeč na polidštění opice nikdy nekončí a že bychom se ji ani na zdánlivě zanedbatelném zimním weekendovém večeru kdesi na horské chatě neměli vyhýbat. Jed výše uvedených příkladů je stále na dosah. A jde jen o to, jak říká Miroslav Horníček, aby i v našem případě — tak jako při divadelním představení — zazněl „svorový zpěv“ včas. A to chce spolehlivého inspiciencia. Základním předpokladem vašeho úspěchu ve večerním „show“ je vědět, kdo bude tvořit osazenstvo. To proto, že trochu jiný program budete asi připravovat pro 16 až 18leté a odlišný pro ty starší.

V té první kategorii jde především o ty, kteří přestávají být dětmi a tudíž také přestávají nevěděti a začínají se učit věděti. Opomenutí tohoto faktu znamená předem prohranou hru a hezký večer. Zbývající kategorie vám představovat nebudeme, protože se domníváme, že sami do ni patříte a tedy nejlépe víte, co od ní můžete očekávat.

A tak tedy přichází na řadu ona takřka hamletovská otázka Co s načatým večerem? Je totiž zde a chce své. Svůj řád, svou podobu, svou úroveň. Aktivita musí být na straně instruktora. Odtud musí přijít výzva a hlavně důkaz o povaze večera. Ten pak by měl dát všemu směr, rytmus, tempo a charakter. Stává se, že důkaz je tu a všechno je vám jasné, vše je promýšlené, ale z posluchačů se musí všechno doložit; když se všichni drží svých práv a chci jen poslouchat, chtějí jen přihlížet.

VEČER na lyžařském WEEKENDU

chtějí být baveni. Jakápak aktivita. Ukaž co vás, co umíš. Žekni vtip, udělej kotrmelc, ale nechtěj, abych se já ztrapňoval.

Tady pak pomůže vtip, kytara s písničkou či nějaká neobvyklost. Tak třeba: Postavte na stůl sklenici a na její okraj položte desetník a vyzvete někoho, aby tento peníz přefoukl přes hrdlo sklenice na druhou stranu. A najednou ledy začnou tát. Každý si to chce zkoušit a na poprvé se to málkomu podaří. Pokusy se opakují. Je čas přestat a přejít k programu, který jsme měli v plánu. Většinou poté všechno vypadá trochu jinak. Individuum bylo vyburcováno i když na chvíli z klidu a vy se dále snažte jej v tom klidu nenechat. To další bude záležet na povaze večera, kterou mu vtisknete právě tím prvním programem, co bude následovat.

Může to být vyprávění, zpěv při kytare, test nebo neotřepaná a přitom věk respektující hra.

Hrá je pro dospělého člověka důležitá, je pro něj vystoupením ze života do dočasné sféry aktivit.

Je to fantastický výnález, který do ještě nedokonalého světa a zmateného života vnáší dočasně omezenou dokonalost, právě proto, že vyžaduje bezpodminečný rád. Je tu napětí, kontrast variace, spojování a odlučování, rozkládání.

Je naplněna rytmem a harmonií. Napětí, které je ve hře obsaženo znamená nejistotu, ale také naději. Při určitém napětí se musí něco „podařit“. Ten tohle prvek podrobuje zkoušce hráčovy schopnosti: jeho tělesnou sílu, výtrvalost, důvěru, odvahu, schopnost vydržet a zdroveň jeho sily duševní, neboť právě tady při veškerém úsilí a vnitřsírvi ve hře musí zachovat předepsané hranice dovoleného.

Radime vám — zkuste hru. Jenom jedna vám může zpříjemnit zimní weekendový večer a mnozí se k ní budou vracet celá léta, sehrají desítky partií a přitom každá bude jiná. Hry jsou různé a nakonec zvolíte-li tu či onu, je jasné, že taková bude i povaha večera, i když pro změnu by měly být vždy otevřená vrátko.

Dynamika je předpokladem úspěchu ve hře i v celém weekendovém večeru. Abychom dokreslili vše co jsme předtím uvedli a zdroveň vás upozornili na některé detaily uvedeme alespoň dva konkrétní příklady. První hra se jmenuje „Houpačka“ a je to hra sázková. Když budete vyhlašovat termín weekendu a zároveň zasílat účastníkům pokyny, sdělete jim, že podmínkou účasti na tomto podniku je, aby každý si sebou přivezl na magnetofonovém pásku nahrané dvě nejoblibenější písničky a přitom zdůrazněte, že jich bude použito ve prospěch účastníka ve velké sázkové hře, která bude při weekendovém večeru uspořádána. Úkolem účastníka Houpačky je přehrát svoje písničky ve dvou na sebe navazujících kolech a snažit se přitom pokud možno je co nejvíce zpopularizovat všemi dostupnými prostředky. Na závěr prvního kola, kde všichni účastníci postupně přehrají svou první písničku, bude na základě údajů na tipovacích lísticích vyhlášeno 7 nejúspěšnějších písniček a 7 nejúspěšnějších manažerů (předpokládáme, že celkový počet účastníků přesahuje počet 20).

Poté může být započato kolo druhé. Účastníci zde přehrávají svou druhou písničku.

A opět na závěr je vyhlášeno na základě údajů z tipovacích lístků účastníků tentokrát 12 nejúspěšnějších písniček z obou kol spolu s jejich nejúspěšnějšími manažery.

Důležitým faktorem v této hře je právě ono „manažerství“ účastníků hry, které je nutné, aby byli aktivní, aby si vymýšleli jak písničku zpopularizovat, přiblížit a to buď vyprávěním o samotném interpretovi či doplněním tanecními prvky či jiným originálním způsobem. Pravidla je možno měnit podle potřeby, vymýšlet zlepšení a tak se nebát experimentu a přitom mít na mysli zlaté pravidlo, které říká, že „Každá hra je dobrá, když se jenom dobře zahráje, ale také dobré připraví“.

Druhý výnález nese název „Burza“ a je to vlastní fórum všech účastníků weekendu, kteří chtějí do programu večera přispět něčím originálním z oblasti poezie, hudby, zpěvu, tance, hry či vyprávění. Jedno vystoupení nesmí trvat déle než 20 minut. Každé vystoupení je zaneseno na tipovací lístek, který obdrží účastníci večera. Na závěr pak každý vypíše na zvláštní karton 7 programů a jejich interpretů, odevzdá je tomu, kdo večer řídí a po sečtení všech výsledků se vyhlásí 7 hitů weekendu.

I tato hra přináší velký prostor iniciativě a aktivitě a to jak instruktorů, tak účastníků. Určité nepostrádá napětí a tedy ani patřičné dynamiky. Je jenom třeba i tady se sítile inspirovat a to především pro případ, kdyby náhodou něco nevyšlo a museli jste vystoupit v Burze sami. Ale s tím asi počítáte, protože i tohle je vaším posláním.

Tak tedy hodně štěsti a zlomte vaz. Věříme, že už na příštím weekendu vyhlásíte boj nudě a pastvič a že ten boj vyhrajete.

Allan Gintel

SAKURA putuje nebeským královstvím

Zdeněk Thoma:

Bylo vedro až k zeknutí. Průkův přírodní teplomér ukazoval 47 stupňů Celsia. Nebyl to žádný med putovat Indii tedy před příchodem monsunů, kdy horko vrcholi, země je vyprhlá a pustá. Kdo jen mohl, povolal se kdesi ve stínu. Jen naše čtyřčlenná expedice horlivě stopovala na okraji rozplálené silnice a snažila se zastavit nějaké — občas jedoucí — vozidlo. Směr byl jasný: Nepál. Náštěva tohoto nebeského království byla už odedávna naším snem. Starobylá země se svými barevnými pagodami a nad ní mohutná hradba Himalájí, únik z indických vider — to vše nás lákalo tak, že jsme si vyběhli týden času, opatřili si nepálská víza a odbočili z naší plánované trasy do japonské Osaky. S vize potíže nebyly. Dá se snadno získat v Dillí, ale má platnost pouhých 14 dní a v hlavním městě Nepálu se pak může prodloužit. Zároveň se zde získá propuštka do jiných oblastí Nepálu, protože platnost víza je omezena na Kathmandské údoli a Pokhara. Málem jsme si zapomněli opatřit v Dillí návratné vízum do Indie, čímž by nám vznikly potíže.

Na indicko-nepálském pohraničním přechodu nás odbavoval asi desetiletý střapací kluk. S trohou nedůvěry jsme mu svěřili požadované pasy a čekali. Po chvíli nám přinesl orazitkováne dokumenty z blízkého domku nazpět, znáv ledabyle rukou a koutkem čest utrousil: „Finí!“. Podivali jsme se na sebe trošku rozpačitě, ale malý úředník to vyřešil po svém. Stroze nás vyzval abychom opustili pohraniční prostor.

Byli jsme trochu zklamáni, že s přechodem hranič nepřinesla očekávaná změna klimatu a že silnice vede stále po rovině. Do Kathmandu jsme to měli 200 km a to jsme ještě notují, že budeme muset překonat celý horský hřeben s četnými průsmyky. Po pětihodinovém čekání za městečkem Birgandž jsme si stopli nákladák. Byl sice naložen cementem, ale po tak dlouhém čekání jsme si nemohli příliš vybrat a tak se vyšplhali na plošinu a oddali se osudu. Po hodině jízdy jsme začali stoupat v divokých serpentínách po úzké, nepříliš kvalitní silnici, která se kroutila po příkrých svazích hor, přejížděla úzké hřebeny a splňala stále výšky. Tato horská cesta, zvaná Tribhuwan Rádi Path, byla postavena teprve v roce 1956 a je dosud jedinou přístupovou cestou pro automobily do Kathmandského údolí. Byla to fantastická jízda. Několikrát jsme balancovali nad samým okrajem propasti, zvláště když došlo k mjení s protijedoucím vozidly, kdy se o sebe trou postranice vozů a urazí se odrazový zrcátko. Plně jsme pochopili, proč je na této silnici zakázáno jezdit v noci. Z okolních hor porostlých hustými lesy všude

svěží chladivý vítr a my jsme po několika měsících vyhralali z batohů svetry. Noc jsme přečkal ve spacích pytlech nedaleko průsmyku ve výši 2430 m n. m. a teprve ráno sjeli dolů do Kathmandu. Byli jsme zacentrování až běda. Cement nám skřípal mezi zoubky, usadil se ve vlnách, byl i v zavazadlech, a na místě, kde jsme se oprášovali, zůstala málem celá hromada. Domorodci kvitovali nás příjezd a oprášování s velkou legrací a osvědčili tak svůj smysl pro humor, což byl rozdíl od převážné většiny Indů.

Nepál je vůbec sympatická země. Svým tvarem a celkovou rozlohou připomíná trochu Československo, jen obyvatel zde žije méně: pouze osm a půl milionu, zato se skládá z mnoha národností: Serpu, Magarů, Sunvarů, Bihárců, Tibetuň, Tamangů, Bhútánců a nejpočetnějších Gurků a Nevárců. Nepál je konstituční monarchie, v čele státu je král sídlící v Kathmandu. Hlavní město má kolem 200 000 obyvatel, v celém okolním údolí — které je nejurodnější částí Nepálu, sklívá se tu až třikrát do roka — žije přes půl milionu lidí. Kathmandské údolí bylo vždy nejosídlenější částí Nepálu a záznamy o několika městských státech jsou už z 3. století n. l. Až do padesátých let byl Nepál uzavřen všem cizincům a dopravně od okolního světa izolován. Vpad moderní civilizace se tedy ještě Nepálu příliš nedotkl a tak tu na mnoha místech můžeme pozorovat život jako před staletími. Historických památek od paláců až po chrámy se zde zachovalo bezpočet a celé Kathmandské údolí je pravou kulturní pokladnicí dnešního Nepálu.

Práv naše starost po příjezdu byla výměna peněz. Za dolar se oficiálně dostane 10 nepálských rupií, ale jako ve většině asijských států i tady existuje polooficiální černý kurs a na ulici se platí za 1 dolar až 15 rupií. My jsme měli sebou indické rupie a v bance si je měnili v kursu: 1 ind. rupie za 1,35 nepálské. Výměna byla bez potíží, ačkoliv jsme byli upozorněni, že indické rupie smí měnit jen indičtí občané po předložení pasu.

Pro turisty je Nepál úžasné levnou zemi, pokud se samozřejmě polohubuje v hotelych a restauracích nižší třídy. Nastěnovali jsme se do ubytovny Oriental Lodge, kde jsme měli pokoj se čtyřmi lůžky (povlečení vlastní), sprcha na chodbě a platili jsme 5 rupií za lůžko a den. Jde to i levněji. Jídlo v restauracích také nestojí mnoho. Za dobrý oběd se zaplatí 3—5 rupií a na rozdíl od Indie je tu velký výběr jídel masitých, hlavně v čínských a tibetských hospůdkách. Máte-li zájem o levnější stravu, stáčí si poručit indické jídlo „khana“, což je kopec rýže s pálivě připravenou zeleninou za 1 rupii. Studenou vodu na kašení žízne vám k tomu nosí zadarmo. Pokud vám voda nevyhovuje, tak tebe malá lahvička cocacoly stojí 1,75 rupie. Bodejte ne, když se dováží z Indie. Žízeň stejně dobře uhasíte čajem s mlékem za 25 paisa, či velice dobrým mléčným nápojem „lasi“ za 60 paisa. Velmi levné je ovoce a zelenina a ranní trh na náměstí před bývalým královským palácem je vždy dostatečně záložen. Dražé jsou jen včetně dovožené a samořejmě pak technické výrobky.

Téměř vše v Kathmandu se domluvíte anglicky. Nepálská řeč je velmi příbuzná hindštinské. Zato kalendář tu mají jiný — léta se počítají od narození Budhy a tak tedy rok 1970 byl pro Nepále rokem 2027. Ale většinou jsou všechny uvedeny oba kalendáře dohromady. Jako den sváteční se v Nepálu světi — bůhvi proč — sobota.

SAKURA putuje nebeským královstvím

Když už jsme důkladně probádali Kathmandú, rozhodli jsme se navštívit ještě další proslavenou městečka Patan a Badgaon. Chtěli jsme si zpestřit plejádu dopravních prostředků použitím jízdních kol, které za 2,5 rupií na den půjčovali v našem hotely. Přitom výšlo najevo, že Vosa neumí na kole jezdit. Jeho výtáčky však byly marné. Připomenuli jsme mu jenom, že podle původní dohody budou jakkoliv ostaveni jedinci na místě ubíjeni. Pak už nefikal nic, nasedl, strčil jsme do něho a klikatě nám zmizel. Stačili jsme akorát zařvat, aby nezapomněl, že se v Nepálu jezdí vlevo. Cesta do Badgaonu se neobešla bez četných Vosových pádů, ale nakonec se zelezenné oře ovládat naučil.

Badgaon se nám z celého Nepálu líbil nejvíce. Toto staré město založené králem Ananda Deva v 9. století je plné staviteckých paměti hodnosti. Fotografy měly vyložené hody. Abychom se orientovali v množství chrámů ztracených v úzkých uličkách, přibrali jsme si za průvodce na nosiče kol povukující nepálské kluky. Skutečnou architektonickou láhkou Badgaonu je však pětistopá pagoda Nyatapola. Vlastní stavba spočívá na pětistopovém kamenném podstavci se vstupním středovým schodištěm, lemovaném pěti páry kamenných strážců. Nejvíce jsou dva siláci, následuje pár slonů, lvů, dva draci a nejvýše je bohyně Baghini s tygři a bohyně Singhlini se lví tváří. Pověst praví, že každý pár je desetkrát silnější než ten předcházející, přičemž spodní siláci jsou prý desetkrát zdatnější než každý muž. Na podstavci stojí dřevěná pagoda s pěti střechami a krásnými barevně vyfuzovanými výzdobami, na kterých jsou znázorněny i historické události i erotické scény.

V několika reportážích z Nepálu jsme se dočetli, že právě se tu potulují početné hordy špinavých „hippies“, jejichž jedinou zábavou je pokufování hašíšem, marihuany a podobných omamných drog. Chtěl bych to uvést na pravou míru. Hašíš je skutečně v Nepálu lehce a levně k dostání. V Kathmandú existuje dokonce jeden stálý obchod s omamnými

drogami. Hašíš tu kouší běžně místní lidé. Ti typy „hippies“ povolují se v omámeném stavu po ulicích jsme tu nikde neviděli, i když nechci tvrdit, že se tu i tam v Nepálu nevyskytuji. Daleko více než „hippies“ jsme potkávali místní lidé ze všech koutů světa cestujících s úmyslem poznat a vidět na vlastní oči památky a přírodní krásy Asie. Často jsme chodili v Kathmandú do hospody „U Tašiho“, ve které se scházívali ti, kteří se chystají na nějakou túru po Himalájích. Samozřejmě, že se nejdřív o horolezecké výstupy, ale o několikadenní toulky nádhernými a divokými končinami podhůří Himaláje, v oblastech kde je každý odkázán sám na sebe, často bez možnosti zásobování. Po hospodě koluje ilustrá kniha, též už plná podpisů rozličných tur s cennými radami a vtipnými poznámkami, které tam vписují členové po návratu. Nejvýznamnější je cesta do oblasti Everestu, kde lze turisticky vystoupit až pod ledopád. Co není v knize, to vám poví majitel hospody Tiberian Taši. A co víc — zdarma uschovává přebytečnou bagáž po dobu túry. U Tašiho bylo vždycky plno a vždycky veselo, takže nám tam scházel jen pořádný půllitr piva. I když je nutno říct, že na jedném listku bylo uvedeno jakési „tibetské pivo“. Samozřejmě jsme si ho první večer dali. Byl to zkrášlený mléčný nápoj podezřelého vzhledu a odporné chuti. Hospoda „U Tašiho“ má ještě jednu zajímavost — majitel Taši nebere tužery, naopak je hostům dává. Je-li útrata třeba 8 rupií, 70 paisa, Taši to zaokrouhlí na osm. Aspoň má jistotu, že přijde zase.

Nakonec se nám splnila i touha spatřit nejvyšší horu světa Mount Everest. Nepálsky se jmenuje Sugarmatha, Matka hor. Seznámili jsme se v Kathmandú s jedním mladým Nepálcem, který studoval v Brně stavební fakultu. Jeho bratr byl zaměstnán u královských aerolinií. Slovo dalo slovo a jednoho rána jsme vzlétli na výhledový let k Himalájím. Letadlo letělo podél celého hřebene, který vynikal v vrstvě mraků a byl kouzelně osvětlen vycházejícím sluncem. Před námi defilovaly vrcholy známých jmen a nakonec i hora všech hor Mount Everest. Vrcholek byl k poznamení už podle pověstného praporce vříščího sněhu. Byl to nádherný pohled a skvělý zážitek.

Poslední den našeho pobytu v Nepálu jsme se znovu touhali po kathmanduských chrámech a svatyních. V jednom z hinduistických chrámů, kde věřící zanechávali svoje oběti bohům, jsme také my položili oběť — Práškový potrhané texasky — s vroucím přání, abychom se do Nepálu ještě někdy znova podívali.

Přistě: SAKURA PUTUJE ZEMI VYCHÁZEJÍCIHO SLUNCE.

Letošní rok je už skoro za námi, takže nás co nejdříve čeká nezbytné vyšlapaní do roku nového. A k tomu vám přejeme za celý redakční kolektiv co nejvíce schůdných cest, pěkných zdžítků, moc sluníčka nad hlavou a vůbec jenom samou pěknou pohodu.

A když už někdy zapří, tak věřme, že jste lidé „do každého počasí“ a že vám nějaký ten mráček hned tak nezkazí dobrou náladu. Zkrátka do toho roku 1973 jenom to nejlepší!

METODICKÉ LISTY pro pobyt v přírodě — pro vnitřní potřebu SSM vydává oddělení zájmové činnosti ČÚV SSM. Adresa redakce: ČÚV SSM, oddělení zájmové činnosti, Praha 1, Gorkého nám. 24. Řídí redakční rada, odpovídá předseda redakční rady Jaromír Kincl. Grafická úprava Jaroslav Weigel. Tisk JPSM Brno, Kroměřížská 22. C. z. 445/72.

černé na bílém

Jeden z našich nejlepších žurnalistů, nedávno zesnulý František Gel, kdysi řekl: „Správný novinář nemusí všechno vědět, ale musí vědět kde a to má najít.“ Domníváme se, že tahle prostá moudrost nepřísluší jenom pro publicisty a tak vám chceme pravidelně radit, kde co máte hledat. Pro dnešek jsme pro vás vybrali dvě zajímavé knihy, o kterých si myslíme, že by vám mohly prozradit ledacos.

O ZACHRANĚ V HORÁCH je název knihy, kterou vydal Ústřední výbor Horské služby STO a která kromě kapitol o organizaci a činnosti HS obsahuje i dost zajímavého pro instruktory vysokohorské a zimní činnosti. Jsou to kapitoly: Nebezpečí v horách, Prevencia a jej význam, Prvá pomoc, Technika záchranných akcií, Lavinové nebezpečenstvo, Nebezpečie zasiahnutia bleskom v horách. Kniha bohužel nebyla ve volném prodeji, je možné ji sehnat jenom prostřednictvím HS.

STOPAŘSTVÍ — slovo, které nám vybavuje vzpomínky na četu indiánek, umění, stejně dílečné pro indiánského zvěda jako pro sibiřského lovce kožešin a také název knížky Karla Dolejše, kterou vydalo letos v řádu Státní zemědělské nakladatelství. Vtele bych ji doporučoval každému, kdo má rád přírodu a dovede v ní chodit s otevřenýma očima. Kniha obsahuje stopy většiny savců a ptáků, se kterými se u nás můžeme setkat. Kromě šlepi jsou tu nakresleny typy stopních druhů, siluety popisovaných zvířat a trus nejrozšířenějších druhů. U každého zvířete je popsán způsob života, jeho rozšíření, některé biologické zajímavosti a podobně pojednává o stopách. Popisy jsou rozděleny do dvou skupin — savci i ptaci, a v každé skupině je najednou seřazeno abecedně. K určení zájemné stopy nám poslouží klíč, uvedený před abecedním seznamem a rozdělený pro snadnější orientaci na stopy lesů, polí a luk, břehů i bažin a stop v horách. Uveden knihy obsahuje základy stopařství a vysvětluje stopařské názvosloví. Je snad až příliš stručný, kniha by potřebovala obsáhlější kapitolu, vedoucí do stopařského umění, které u nás od doby pravěkých lovů přes jen poněkud upadio a do kterého většinu z nás, kteří se s ním chce seznámit, nemá kdo zasvětit. Kniha, která by ještě měla být na poličkách knihkupectví, stojí 14,- Kčs. -pv-